

Vergaderjaar 2000–2001

27 020

Aanpak onderwijsachterstanden

27 190

Voor- en vroegschoolse educatie

Nr. 27

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 18 april 2001

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Van der Hoeven (CDA), voorzitter, Rabbiae (GroenLinks), Lambrechts (D66), Dittrich (D66), Cornielje (VVD), De Vries (VVD), Dijkzma (PvdA), Cherribi (VVD), Rehwinkel (PvdA), ondervoorzitter, Passtoors (VVD), Visser-van Doorn (CDA), Wagenaar (PvdA), Belinfante (PvdA), Kortram (PvdA), Ross-van Dorp (CDA), Hamer (PvdA), Nicolai (VVD), Van Bommel (SP), Barth (PvdA), Halsema (GroenLinks), Örgü (VVD), Eurlings (CDA) en Slob (ChristenUnie).

Plv. leden: Schimmel (D66), Mosterd (CDA), Atsma (CDA), Harrewijn (GroenLinks), Bakker (D66), Ravestein (D66), E. Meijer (VVD), Van Baalen (VVD), Valk (PvdA), Udo (VVD), Van der Hoek (PvdA), Blok (VVD), De Pater-van der Meer (CDA), De Cloe (PvdA), Gortzak (PvdA), Molenaar (PvdA), Schreijer-Pierik (CDA), Spoelman (PvdA), Voûte-Droste (VVD), Poppe (SP), Arib (PvdA), Vendrik (GroenLinks), Rijpstra (VVD), Wijn (CDA) en Stellingwerf (ChristenUnie).

² Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Swildens-Rozendaal (PvdA), ondervoorzitter, Middel (PvdA), Essers (VVD), voorzitter, Oedayraj Singh Varma (GroenLinks), Dankers (CDA), Oudkerk (PvdA), Rijpstra (VVD), Bakker (D66), Rouvoet (ChristenUnie), Van Vliet (D66), Van Blerck-Woerdman (VVD), Passtoors (VVD), Eisses-Timmerman (CDA), Gortzak (PvdA), Hermann (GroenLinks), Buijs (CDA), Atsma (CDA), Arib (PvdA), Spoelman (PvdA), Kant (SP), E. Meijer (VVD), Van der Hoek (PvdA), Blok (VVD) en Mosterd (CDA).

Plv. leden: Lambrechts (D66), Rehwinkel (PvdA), Apostolou (PvdA), Örgü (VVD), Van Gent (GroenLinks), Verburg (CDA), Noorman-den Uyl (PvdA), Weekers (VVD), Ravestein (D66), Slob (ChristenUnie), Schimmel (D66), Terpstra (VVD), Udo (VVD), Visser-van Doorn (CDA), Belinfante (PvdA), Harrewijn (GroenLinks), Ross-van Dorp (CDA), Th.A.M. Meijer (CDA), Duijkers (PvdA), Smits

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen¹, de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport² en de commissie voor de Rijksuitgaven³ hebben op 15 maart 2001 overlegd met staatssecretaris Adelmund van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over:

- **de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 18 oktober 2000 over Convenant G4 (27 020, nr. 19);**
- **de brief van de staatssecretarissen van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport d.d. 10 november 2000 over VVE-middelen (27 190, nr. 8);**
- **de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 10 november 2000 over onderwijs en asielzoekers (OCW-00-1427);**
- **de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 14 november 2000 over toelatingsen allochtone leerlingen (27 083, nr. 13);**
- **de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 14 december 2000 over de GOA-monitor (OCW-00-1561);**
- **het rapport van de Algemene Rekenkamer van 31 januari 2001 «Bestrijding van Onderwijsachterstanden» (27 020, nr. 22);**

(PvdA), Marijnissen (SP), O.P.G. Vos (VVD), Hamer (PvdA), Cherribi (VVD) en Eurlings (CDA).

³ Samenstelling:

Leden: Witteveen-Hevinga (PvdA), ondervoorzitter, Rosenmöller (GroenLinks), Hillen (CDA), Van Heemst (PvdA), Hessing (VVD), Duivesteijn (PvdA), Giskes (D66), Marijnissen (SP), Crone (PvdA), Van Dijke (ChristenUnie), Bakker (D66), Van Walsem (D66), voorzitter, Th.A.M. Meijer (CDA), De Haan (CDA), Van den Akker (CDA), Van Beek (VVD), Duijkers (PvdA), Verburg (CDA), Vendrik (GroenLinks), Remak (VVD), Weekers (VVD), Kuijper (PvdA), Blok (VVD), De Swart (VVD) en Bolhuis (PvdA).

Plv. leden: Koenders (PvdA), Harrewijn

(GroenLinks), Ross-van Dorp (CDA), Dijsselbloem (PvdA), Voûte-Droste (VVD), Depla (PvdA), Lambrechts (D66), Kant (SP), Feenstra (PvdA), Slob (ChristenUnie), Van der Vlies (SGP), Schimmel (D66), Stroeken (CDA), Wijn (CDA), Rietkerk (CDA), O.P.G. Vos (VVD), Hamer (PvdA), Reitsma (CDA), Rabbiae (GroenLinks), Udo (VVD), Geluk (VVD), Smits (PvdA), Balemans (VVD), De Vries (VVD) en Hindriks (PvdA).

- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 25 januari 2001 ter aanbieding van de aanvullende adviesaanvraag gewichtenregeling aan de Onderwijsraad (OCW-01-95);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 29 januari 2001 over het Landelijke Beleidskader 2002–2006 (27 020-20);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 16 februari 2001 ter aanbieding van de voortgangsrapportage onderwijskansen en het concept convenant 100 000 plus gemeenten (27 020, nr. 23);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 6 maart 2001 ter aanbieding van het verslag van het rondetafelgesprek over spreiding van (allochtone) leerlingen over scholen (OCW-01-271);
- de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen d.d. 12 maart 2001 over de bekostiging GOA 2002–2006 en de inzet van extra VVE-middelen;
- de brief van de Algemene Rekenkamer d.d. 12 maart 2001 inhoudende antwoorden op schriftelijke vragen van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen over het rapport «Bestrijden van onderwijsachterstanden».

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

Mevrouw **Lambrechts** (D66) onderschrijft de conclusie van het rapport van de Algemene Rekenkamer (ARK) dat effecten van het onderwijs-achterstandenbeleid niet zichtbaar zijn, omdat een systematiek om die zichtbaar te maken, nog ontbreekt. Alle reden om de aanbevelingen van de ARK ter harte te nemen, maar het zou te ver gaan om uit het rapport te concluderen dat het beleid geen blijvende resultaten zou kennen. Het in lijn met het VBTB-proces toetsbaar en zichtbaar maken van effecten heeft overigens alleen zin als er ook ruimte is om eerlijk te zijn over resultaten, als men problemen en achterstanden bij scholen eerlijk durft te signaleren. Dit vergt onder andere dat alle scholen, wit of zwart, met gelijke maat worden gemeten. Dat is niet alleen eerlijk tegenover scholen, maar vooral ook tegenover (allochtone) ouders die willen weten welke resultaten een school werkelijk boekt bij de ontwikkeling van hun kind. Een kwaliteitskaart kan hieraan een bijdrage leveren, maar die moet dan wel gebaseerd zijn op eenduidige criteria.

De beperking van de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris voor het achterstandenbeleid tot systeemverantwoordelijkheid vindt mevrouw Lambrechts, gezien in het licht van het belang van dit beleid in het totale onderwijsbeleid, volstrekt onvoldoende. Kan de staatssecretaris dit nader toelichten?

De aanscherpingen van het Landelijk Beleidskader (LBK) op het gebied van «beheersing Nederlandse taal» en «sociale competentie» zijn een verbetering, maar gaan mevrouw Lambrechts niet ver genoeg, vooral omdat er geen toetsbare doelen zijn geformuleerd. Op korte termijn is dit niet te realiseren, maar wil de staatssecretaris zich ervoor inzetten een zodanig systeem te ontwikkelen dat over vijf jaar meetbare resultaten zichtbaar zijn? De inzet bij het ontwikkelen van taalvaardigheden steunt zij. Duidelijker moet worden geformuleerd wat onder «sociale competentie» wordt verstaan, want als het in de huidige vorm in het LBK wordt opgenomen, ontstaat het risico dat scholen er allerlei niet bedoelde projecten in onderbrengen.

Terecht benadrukt de staatssecretaris het belang van verbetering van het toezicht door de inspectie, maar de praktische vertaling ervan blijft onduidelijk. Kan zij dit toelichten? Hoe verhoudt de financiële taakstelling voor

de inspectie zich tot dit beleidsvoornemen? Waarom is de monitor pas in 2006 volledig operationeel?

Mevrouw Lambrechts waarschuwt voor versnippering van het achterstandsbeleid als gevolg van de uitbreiding ervan over een groter aantal gemeenten. Bovendien dreigt het gevaar dat iedere gemeente haar eigen beleid en eigen toetsingsmaatstaven gaat ontwikkelen, terwijl onderzoek juist heeft aangetoond dat achterstanden gemeenschappelijke factoren kennen. Dat pleit eerder voor een landelijk, eenduidige aanpak. Wat te denken van de school die de Cito-toets te taalgericht vindt eigen deskundigen inhuurt op zoek naar minder verbaal gerichte toetsen? Als dat al nodig is, moet het op landelijk niveau gebeuren. Wat te denken van de school die uit achterstandsmiddelen een conciërge en een trainster in sociale vaardigheden betaalt? Wat te denken van gemeenten die eigen onderzoeksbureaus inschakelen bij onderwijsachterstanden? Dat moet toch landelijk worden gedaan? Waarom is het Rotterdams Centrum voor Educatie en Dienstverlening niet gekend in de voorbereiding van het Onderwijskansenplan? Hoe verhoudt dit zich tot de toezegging om methodes die zich in de praktijk hebben bewezen, te gebruiken?

Mevrouw **Barth** (PvdA) verwerpt de conclusie als zou uit het ARK-onderzoek blijken dat 20 jaar onderwijsachterstandsbeleid niets heeft opgeleverd. Het onderzoek is te macro gericht en besteedt bijvoorbeeld geen aandacht aan het feit dat scholen ieder jaar nieuwe kinderen met grote achterstanden moeten opvangen. Desondanks onderschrijft zij de oproep van de Rekenkamer om in het beleid resultaatgerichter te gaan werken. Scholen moeten meer worden afgerekend op de resultaten die zij behalen met het ter beschikking gestelde geld. De aanscherping van het LBK draagt daaraan bij. Op één onderdeel na, kent het thans heldere doelstellingen waarmee gemeenten kunnen werken. Verder bevreedt het haar dat gemeenten op grond van het LBK hard kunnen worden afgerekend op behaalde resultaten en scholen niet. Immers, nog vrij recent is Kamerbreed uitgesproken dat gemeenten en scholen, ieder vanuit hun eigen verantwoordelijkheid, samen moeten optrekken in het beleid. Bovendien beschikken gemeenten slechts over 18% van de middelen voor dit doel en de scholen over 82% ervan. Waarom niet aan de scholen even harde eisen en sancties gesteld als aan de gemeenten? Dan komen partijen in een gelijkwaardige positie en worden ze gestimuleerd om in constructief overleg goede resultaten boeken. Desgevraagd verduidelijkt zij dat scholen die stelselmatig achterblijven in prestatie, als sanctie onder een vorm van curatele zouden kunnen worden gesteld. Vooruitlopend op het advies van de Onderwijsraad over het uitkeren van gewichtengelden aan de hand van leerlingkenmerken zouden scholen kunnen worden verplicht om met ingang van het komend schooljaar het huidige gewichtengeld leerlinggebonden te besteden. In dat kader zou gewichtengeld echt in geld moeten worden uitgekeerd, in plaats van in formatierekeneenheden (fre). Daardoor ontstaat meer ruimte voor kwaliteitsbeleid.

De resultaten van het LBK moeten goed worden geëvalueerd. De in dat kader voorziene monitor is echter afhankelijk van de introductie van het leerlingnummer. Wil de staatssecretaris de inspectie opdracht geven om in de periode tot introductie van dit nummer steekproefsgewijs gericht kwalitatief onderzoek te laten verrichten naar de resultaten van het LBK? Om resultaten goed te kunnen meten, is invoering van leerstandaarden essentieel. Aan de hand daarvan kan de toegevoegde waarde van een school in de ontwikkeling van een leerling worden gemeten en voor ouders duidelijk worden gemaakt. Wil de staatssecretaris streven naar – desnoods partiële – introductie van die standaarden in 2002, in plaats van 2003?

Aarzelend staat mevrouw Barth tegenover opname van «sociale competentie» als doelstelling in het LBK. Zij onderschrijft het belang ervan, maar ziet niet dat dit belangrijker zou zijn dan doelen als «rekenen» en «kennis

van de wereld», die niet in het LBK zijn terug te vinden. Daarbij komt dat de staatssecretaris erkent dat de inhoud van het begrip «sociale competentie» nog niet is uitgekristalliseerd en dat deze GOA-periode vooral moet worden benut voor het ontwikkelen van een meetinstrument. Onderschrijft de staatssecretaris het advies van de Rekenkamer dat deze doelstelling pas in het LBK moeten worden opgenomen als de inhoud ervan is uitgekristalliseerd?

De nieuwe systematiek voor de verdeling van financiën oogt op het eerste gezicht goed. Kan de staatssecretaris een overzicht geven van gemeenten die erop achteruitgaan en hoeveel de achteruitgang bedraagt? Hoeveel leerlingen en gemeenten vallen na de overgangsperiode uit de boot? Welke gemeenten betreft het?

Mevrouw Barth bepleit om het werken met achterstandsleerlingen op te nemen in het curriculum van de pabo. Wil de staatssecretaris bij de minister bepleiten om dit verplicht op te nemen in de pabo-opleiding? Hoe is het geregeld in de opleidingen voor leraren in het voortgezet onderwijs?

In weerwil van de wens van de Kamer is de voor- en vroegschoolse educatie (VVE) nu onder het GOA gebracht. VVE moet in combinatie met kinderopvang landelijk kunnen uitgroeien tot een basisvoorziening. Door vergroting van het aantal GOA-gemeenten zal ook de VVE worden uitgebreid, maar daarmee is nog geen opening geboden om uit te groeien tot een basisvoorziening. Wil de staatssecretaris met deze wens rekening houden in de nieuwe regeling die zij thans samen met haar collega van VWS ontwikkelt? Wil zij ook rekening houden met klachten over de stringentie van de regeling?

Mevrouw **Kortram** (PvdA) constateert een positieve grondhouding over de inhoud van het plan van aanpak uit het convenant met de G21/100 000+, al is er enige onvrede over de overlegprocedure en de tijd die gemeenten hierin is gegund. Wat doet de staatssecretaris met gemeenten die hun plannen niet voor 1 juli a.s. rond hebben? Kunnen gemeenten een indicatie krijgen van de in het vooruitzicht gestelde middelen?

Mevrouw Kortram complimenteert de staatssecretaris met verbreding van de doelgroep achterstandsleerlingen tot autochtone leerlingen met afnemende leerprestaties. Beperkt zij zich daarbij tot de 1,25 leerlingen, of wil zij de doelgroep daadwerkelijk verbreden naar 1,4 en 1,7-leerlingen? Hoe groot is deze groep en welke maatregelen zijn nodig om deze te bereiken? Zeer benieuwd is zij naar de resultaten van de verkenning van de plattelandsgebieden. In het convenant G21/100 000+ wordt voor het primair onderwijs (PO) 50% achterstandsleerlingen en voor het voortgezet onderwijs (VO) 40% achterstandsleerlingen als criterium gehanteerd.

Waarom is ten opzichte van het G4-convenant het percentage wel verlaagd voor het PO en niet voor het VO? Blijven hierdoor niet erg weinig scholen over? In hoeveel van de betrokken 29 gemeenten zijn scholen te vinden die in aanmerking komen en om hoeveel scholen gaat het precies? Veel scholen in het VO krijgen al weinig extra middelen omdat zij de norm niet halen. Is het juist dat scholen met 40% CUMI-leerlingen op locatie-niveau niet in aanmerking komen als zij niet ook op schoolniveau dit percentage halen? Is in het landelijk overleg een vertegenwoordiging van de kleinere gemeenten voorzien? De G21 missen in het convenant duidelijke criteria voor de selectie van scholen. Sommige gemeenten hebben daardoor het gevoel dat zij ten onrechte partij zijn in het beoordelen van scholen. Kunnen gemeenten scholen wel beoordelen op hun kwaliteit? Zij hebben immers geen zeggenschap over of invloed op deugdelijkheidseisen. Is hiervoor een wettelijke basis?

Het zal nog enige tijd duren voordat scholen de vruchten plukken van het OK-beleid (OK-beleid). Tegen die achtergrond maakt mevrouw Kortram zich grote zorgen over niet-geselecteerde leerlingen die de school dreigen

te verlaten met een forse taalachterstand. Zijn maatregelen denkbaar die op korte termijn meer kansen bieden aan leerlingen die thans niet op een 50%-school zitten? Te denken valt aan een extra schooljaar. Welke ervaringen zijn inmiddels opgedaan met het verlengde schooljaar? Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris en hoeveel tijd is ermee gemoeid? Hoe gaat men in het PO om met het verschijnsel «zitten blijven»? Hoe wil de staatssecretaris beschikbare instrumenten als intercultureel onderwijs (ICO) en onderwijs in allochtone levende talen (OALT) in het OK-beleid betrekken? Is het overigens in het kader van de multiculturele samenleving niet beter, over interculturele in plaats van sociale competentie te spreken? Is het mogelijk om ook ouders bij het OALT te betrekken? Dat bevordert ouderparticipatie, schoolt ouders in hun moedertaal en draagt bij aan de taalontwikkeling van het kind. Ten slotte vraagt zij hoe de staatssecretaris de rol van de Kamer in de discussie over betere spreiding van (allochtone) leerlingen over scholen wil invullen.

Mevrouw **Ross-van Dorp** (CDA): is verheugd een aantal suggesties van haar fractie terug te vinden in het Onderwijskansenplan, maar waarschuwt dat het ondanks alle ambities op politiek niveau een illusie is te denken dat ooit alle achterstanden in het onderwijs kunnen worden weggewerkt. Daarom moeten in het belang van degenen die in de praktijk het beleid uitvoeren, realistische, haalbare en vooral meetbare doelen in het LBK worden geformuleerd. Dat is noodzakelijk om te kunnen overstappen van behandeling van de beleidsbegroting naar het afleggen van beleidsverantwoording. Ook wordt zo de verantwoordelijkheid voor het bereiken van de in het LBK verwoorde doelen duidelijk gelegd bij opstellers ervan. De staatssecretaris geeft aan dat het LBK moet worden aangescherpt binnen de wettelijke kaders van het GOA, zij het dat er daarbinnen geen ruimte is voor afrekening op onvoldoende resultaat van het gevoerde beleid en dat het Rijk niet meer kan dan monitoren en evalueren. Kan zij dit toelichten? Er moet toch sturend kunnen worden opgetreden als blijkt dat het beleid geen effect heeft? Moet de wet worden aangepast om het LBK zodanig in te richten dat het voor gemeenten sturend werkt en daadwerkelijke meting van effecten mogelijk maakt of kan dit doel ook worden bereikt door gebruik te maken van een in de wet opgenomen terugvorderingsbepaling? Zo ja, wil de staatssecretaris dan daadwerkelijk sanctioneren als gemeenten in gebreke blijven bij de uitvoering van het beleid? Is zij bereid het LBK binnen een maand zodanig aan te passen dat het aan bovenstaande criteria voldoet?

Met de Rekenkamer is mevrouw Ross-van Dorp van mening dat de doelen in het huidige LBK onvoldoende duidelijk zijn geformuleerd. Dat moet beter. Duidelijk is het LBK wel over het streven om taalachterstanden ten opzichte van de Cito-toets van 2002 in 2006 met 25% te reduceren. Betekent dit dat in 2002 wordt gemeten welke achterstand kinderen in groep 4 hebben? Immers, zij zullen in 2006 de Cito-toets maken. Hoe wordt er gemeten? Hoe verhoudt zich dit tot het VVE-beleid, dat kinderen juist in staat wil stellen vanaf de peuterleeftijd taalachterstanden weg te werken? Er moet een diagnostische toets komen als het kind op 4-jarige leeftijd in de school instroomt. Daarop zou een ontwikkelingsplan kunnen worden gebaseerd. Kinderen die door taalachterstand niet van groep 2 naar groep 3 kunnen overgaan, moeten een jaar extra worden bijgespijkerd in groep 2.

In het licht van het voorgaande vindt mevrouw Ross-van Dorp het niet juist om de doelstelling «sociale competentie» in het LBK vast te leggen zolang de precieze invulling ervan nog niet duidelijk is. Wat verstaat de staatssecretaris onder «sociale competentie» en hoe is dat meetbaar? Zij mist in dit verband een verwijzing naar de oriëntatie op verenigingsleven, kerken en ander maatschappelijke organisaties. Bovendien mag niet uit het oog worden verloren dat «sociale competentie» primair in de thuis-situatie moet worden aangekweekt. Opvoedingsondersteuning van

ouders die daarmee problemen hebben, is voorwaardelijk voor scholen die daarop voortbouwen.

Geïnteresseerd is mevrouw Ross-van Dorp naar de rol die de inspectie moet spelen bij de controle op het GOA. Hoe kan zij daadwerkelijk toezien op de uitvoering van beleid door gemeenten? Is beleid wel direct te relateren aan een bepaalde onderwijsprestatie? Welke organisatie is belast met toezicht op terreinen waarop de inspectie niet toeziet?

Wanneer komt de door staatssecretaris Vliegenthart toegezegde sluitende aanpak inzake VVE in zicht? Is er voldoende geïnvesteerd om peuterspeelzalen op GOA-niveau te brengen? Wat is er gedaan met de gelden die zijn ingezet voor aanpassing van consultatiebureaus? Hoeveel achterstandskinderen worden op dit moment geholpen via het OK-beleid en hoeveel moeten er uiteindelijk via dit beleid worden bereikt? Wat is de ambitie van de staatssecretaris in het komende jaar? Is er voldoende geld om de G21/100 000+ in staat te stellen adequaat beleid te voeren? Welke instantie is belast met de verkenning naar witte achterstandskinderen? Wanneer is die verkenning klaar en hoe worden betrokken gemeenten en scholen geholpen?

De heer **Rabbae** (GroenLinks) constateert dat het slagen van het GOA voor een groot deel afhankelijk is van de wijze waarop de overheid een krachtige aansturing ervan mogelijk maakt. Het nu voorgestelde LBK, dat al een stap vooruit is ten opzichte van het vorige, dient daartoe nog aanzienlijk verder te worden bijgesteld. Zo belemmert de decentralisatie naar gemeenten de staatssecretaris om volledige verantwoording voor het GOA te nemen, temeer daar gemeenten slechts zeggenschap hebben over 18% van de GOA-middelen en de scholen over 82%. Alle betrokken partijen dienen zeer strakke afspraken te maken, wil het beleid echt effect sorteren. Desnoods moeten die afspraken wettelijk worden verankerd. Daarbij gaat de heer Rabbae ervan uit dat ongeveer 400 scholen bij het GOA betrokken zijn. Deze zouden gedurende de komende tien jaar de beschikking moeten krijgen over een krachtig begeleidingspakket om de positie van achterstandskinderen te verbeteren. Daartoe zou de suggestie van de Onderwijsraad moeten worden overgenomen om op basis van een individuele analyse per school een plan te maken en de uitvoering daarvan intensief te begeleiden en te controleren. De inspectie zou haar inspanningen moeten verdelen naar rato van de aandacht die scholen nodig hebben bij het wegwerken van achterstanden. Zo nodig moet er ruimte worden geboden voor uitbreiding van de capaciteit van de inspectie.

Teleurstellend vindt de heer Rabbae het dat ondanks de aanvaarding van een desbetreffende motie van de fractie van GroenLinks scholen niet worden verplicht tot toepassing van een leerlingvolgsysteem. Ook is het verbazingwekkend dat ICO niet in de GOA-aanpak voorkomt. Is dit een gemis of een bewuste keuze? Dat de financiering van de ondersteuning van kinderen van asielzoekers buiten het GOA wordt gehouden, is begrijpelijk, maar dit betekent toch niet dat deze kinderen geheel buiten dit beleid vallen? Het is vreemd dat uitwerking en operationalisering van doelstellingen uit het LBK geheel aan gemeenten wordt overgelaten. De eenheid van beleid vergt toch dat dit landelijk wordt gedaan? In het GOA-beleid is er geen sprake meer van specifieke oormerking van VVE-middelen. Is dat wel verstandig? Kan de ontwikkeling van de VVE dan nog wel goed worden gevolgd? Waarom vraagt de gemeente Rotterdam om centrale aansturing inzake de GOA-monitor, ondanks het feit dat het Rijk het op zich heeft genomen om hiervoor zorg te dragen? Hoe dan ook moet er bij de monitor sprake zijn van centrale regie.

De heer Rabbae pleit in het kader van de implementatie van het LBK voor desnoods wettelijke verankering van de samenwerking tussen het consultatiebureau, de voorschool en de school. Hoe dan ook moet er een sluitend ontwikkelingstraject zijn voor kinderen. In het LBK mist hij leer-

standaarden waaraan niveaus van kinderen kunnen worden afgemeten. Gezien de ruime meerderheid die hiervoor in de Kamer bestaat, dienen deze ten spoedigste ontwikkeld te worden. Verder zou in het LBK de vrijwillige spreiding van kinderen over scholen als beleidsdoelstelling moeten worden opgenomen. Bijzondere aandacht moet er in het LBK ook zijn voor de ondersteuning die kan uitgaan van onderwijs in de eigen taal en van de ontwikkeling van de kennis van de wereld. Daarnaast ontbreekt in het LBK speciale aandacht voor het rekenen. Wat is daarvan de reden? Uit de stukken leidt de heer Rabbae af dat thans ruim 1 mld beschikbaar is voor het GOA. Dat is in 2002 ook zo, maar hoe zit het dan met de toezegging om beduidend meer middelen voor dit doel ter beschikking te stellen? Het is goed dat het aantal gemeenten dat gebruik kan maken van de GOA-aanpak wordt uitgebreid, maar helaas leidt dit tot verdunning van de financiële spoeling. In bepaalde gemeenten betekent dit dat lang niet alle scholen met achterstanden voor dit beleid in aanmerking kunnen komen. Wat wordt hieraan gedaan? Waarom blijven de 35 mln voor de consultatiebureaus buiten het GOA? Welke gemeenten met witte achterstandskinderen vallen als gevolg van de uitbreiding onder de GOA-aanpak?

De heer **Slob** (ChristenUnie) is geschrokken van de conclusies uit het rapport van de Rekenkamer, maar wil daaruit, mede op grond van zijn eigen ervaringen in dit beleidsveld, niet afleiden dat er in 20 jaar onderwijsachterstandsbeleid geen enkel resultaat is geboekt. Wel moet lering worden getrokken uit de oneffenheden die de Rekenkamer in het beleid heeft geconstateerd en moet worden gewerkt aan effectieve inzet van middelen op dit gebied. Biedt het nieuwe LBK daartoe voldoende waarborg? Vergeleken met het eerste LBK is er zeker sprake van verbetering, maar verdere aanscherping lijkt geboden. Hoe verhoudt dit LBK zich tot al het overige dat in het onderwijs speelt? Zo is er een groot tekort aan leerkrachten, zijn onderwijsgebouwen veelal onvoldoende aangepast aan nieuwe ontwikkelingen en zijn leerkrachten op verschillende niveaus nog onvoldoende uitgerust om te kunnen werken met kinderen met een onderwijsachterstand. Ook is nog onvoldoende gedefinieerd wat precies wordt verstaan onder begrippen als «volwaardig burgerschap» en «achterstand». Te vage definiëring van dit soort begrippen belemmert uitwerking van het beleid in meetbare doelstellingen en subdoelstellingen. Kan de keuze en onderbouwing van de doelstellingen van het LBK nader worden toegelicht? Wat is de onderbouwing van het streven om in vier jaar tijd de taalachterstand met 25% terug te dringen? Alleen als dit percentage hard kan worden onderbouwd, kunnen partijen daar aan het eind van de periode echt op worden afgerekend. Beter dan in deze complexe problematiek te refereren aan een landelijk geconstateerde achterstand, zou het zijn om meer individueel gerichte doelen te formuleren. Zo wordt meer recht gedaan aan de mogelijkheden van de individuele leerling en de scholen. Desgevraagd waarschuwt hij de Cito-toets als te maatgevend te beschouwen in dit soort zaken. Het blijft een momentopname en bovendien zijn inmiddels ook andere, bredere toetsen ontwikkeld.

De heer Slob vindt de indicator voor succesvol VVE-beleid te eenzijdig geformuleerd. Toename van het aantal leerlingen is belangrijk, maar zeker zo belangrijk is het om ook kwalitatieve normen te formuleren. Hij onderschrijft dat een gerichtere inzet op «sociale competentie» van belang is voor de bestrijding van sociale en maatschappelijke kwetsbaarheid, maar tekent hierbij aan dat dit begrip en het daarbij behorend instrumentarium duidelijker moet worden gedefinieerd. Als dat niet kan, moet worden overwogen of het wel in het LBK moet worden opgenomen.

Aandacht vraagt de heer Slob ook voor controle op de rechtmatigheid en doelmatigheid van bestedingen. Is het mogelijk om het ontwikkelen van een goede monitor te versnellen, want als moet worden gewacht op de

introductie van het onderwijsnummer, dreigen jaren verloren te gaan. De Rekenkamer adviseert te bezien of gemeentelijke accountants het rechtmatigheidsbegrip hanteren dat bewindslieden voor ogen staat. Hoewel het een en ander wordt gedaan op dit gebied, neemt het Rijk toch een te afwachtende houding aan. Gezien de grote geldstromen die in het geding zijn, moet de toezichtstructuur op dit punt zo snel mogelijk worden doorgelicht. Ook moet er snel duidelijkheid komen over de evaluatie van schoolgebonden middelen.

Ten slotte vraagt de heer Slob speciale aandacht voor onderwijsachterstanden bij autochtone leerlingen in plattelandsgebieden. Is de staatssecretaris bereid op dit punt een proef te doen?

De heer **Van der Vlies** (SGP): gaat ervan uit dat de aanpak van een zo complex probleem als onderwijsachterstanden slechts zeer ten dele is te vatten in een meetbaar model. Het gaat immers om kinderen, die een groot deel van hun tijd doorbrengen op plaatsen die terecht buiten de invloedssfeer van de overheid liggen. Dit neemt niet weg dat alles in het werk moet worden gesteld om gestelde doelen ook echt te halen. Tegen deze achtergrond zijn terecht de harde conclusies in het rapport van de Rekenkamer enigszins gerelativeerd. Thans moet worden beoordeeld of het nu voorliggende LBK een stap vooruit is ten opzichte van het vorige en of die stap ook optimaal is in de gegeven omstandigheden. Dit laatste betwijfelt hij. Einddoel van de bestrijding van onderwijsachterstanden moet zijn dat er, los van individuele verschillen in capaciteit tussen leerlingen, geen ongelijkheid in leerprestaties en schoolloopbanen is. Die ambitie moet worden vertaald in zodanig concrete en realistische doelstellingen dat scholen en gemeenten erop kunnen worden afgerekend. Zo moeten voor het VVE-beleid meer kwalitatieve evaluatiecriteria worden geformuleerd. Ook moet er aandacht zijn voor de samenhang tussen doelstellingen. Hij onderschrijft het belang van centrale richtlijnen voor monitoring. Die zijn nodig om goed vergelijkbare informatie te verkrijgen. Tot zijn spijt constateert de heer Van der Vlies dat in afwachting van een herijking van de bekostigingssystematiek de gewichtenregeling hoogstwaarschijnlijk nog tot 2006 uitgangspunt is voor de financiering van beleid. Kan dit worden versneld, bijvoorbeeld door in 2004 een knip in het LBK te maken en vanaf dat moment met een dan beschikbaar zijnd bekostigingssysteem te werken?

De heer Van der Vlies sluit zich aan bij vragen over het OK-beleid en het convenant G21/100 000+. Zolang lesgeven op achterstandscholen nog niet verplicht in het curriculum van de opleidingsinstellingen is opgenomen, is additioneel beleid in dezen nodig. Zijn de nu voorziene 200 plaatsen wel toereikend en zo neen, wat doet de staatssecretaris daaraan, mede gezien de huidige problemen op de arbeidsmarkt?

Na de desbetreffende brief van de staatssecretaris van 14 november 2000 en ook gezien de resultaten van rondetafelgesprekken en contacten met scholen, acht de heer Van der Vlies de discussie over het spreidingsbeleid tot nader order gesloten. Andere onderwerpen dan het toelatingsbeleid van scholen verdienen thans prioriteit.

Ten slotte vraagt de heer Van der Vlies er aandacht voor dat scholen met achterstandskinderen veel meer dan gemiddeld te maken hebben met het halverwege het cursusjaar in- en uitschrijven van kinderen, waardoor investeringen in kinderen verloren gaan. In hoeverre is hier sprake van een landelijke trend? Wat is de oorzaak?

De heer **Cornielje** (VVD) heeft waardering voor de gedegen rapportage van de Rekenkamer. Uit die rapportage blijkt zeker niet dat in het beleid geïnvesteerd geld tot nu toe in het water is gegooid. Wel is gebleken dat niet kan worden vastgesteld of geïnvesteerd geld goed is besteed. De in het rapport vervatte duidelijke analyse en het duidelijke, op het VBTB-proces gebaseerde beoordelingskader vormen samen met het komende

advies van de Onderwijsraad over herziening van de op gewichtengelden gebaseerde bekostigingsstructuur een goede basis voor achterstandenbeleid in de komende regeerperiode. Het nu voorliggende LBK is weliswaar een verbetering ten opzichte van het vorige, maar het moet nog verder worden aangescherpt naar aanleiding van nadere suggesties van de Rekenkamer. Waarom is het LBK niet om advies voorgelegd aan de Onderwijsraad? Waarom is het niet besproken in het Onderwijsoverleg en waarom is het niet betrokken bij de rapportage van de Rekenkamer? Is de staatssecretaris bereid in de AMvB terzake van het LBK de desbetreffende aanbevelingen van de Rekenkamer over te nemen? Wil zij meer meetbare termen op leerlingniveau in het LBK opnemen? Allerbelangrijkst daarbij is het beter leren van het Nederlands, gevolgd door scholing in rekenen. Vooruitlopend op introductie van leerstandaarden en het leerlingvolgsysteem, zou de toegevoegde waarde van het onderwijs in de ontwikkeling van een kind kunnen worden bepaald door op uniforme wijze in groep 3 het startniveau en in groep 8 het eindniveau te bepalen. Wil de staatssecretaris zo'n toetsmethodiek verplicht stellen voor alle scholen die achterstandsmiddelen krijgen? Ook de heer Cornielje onderschrijft het belang van «sociale competentie», maar zolang niet duidelijk is wat er precies onder moet worden verstaan en hoe het kan worden gemeten in termen van leerlinggedrag, moet het niet als doelstelling in het LBK worden opgenomen. Onvoldoende duidelijk is het LBK nog ten aanzien van de VVE. Hierbij worden doel en middelen verward. VVE verdient hoge prioriteit, maar dit beleid is niet per definitie succesvol als veel kinderen daaraan deelnemen. Dat is het alleen als deelnemende kinderen ontwikkelingsachterstanden inlopen. Daartoe moet VVE echt worden geïntegreerd in het GOA. Mocht uit de AMvB blijken dat het LBK nog onvoldoende is aangescherpt, dan zal de fractie van de VVD niet schromen behandeling volgens de normale wettelijke procedure af te dwingen. Dit zal tot gevolg hebben dat termijnen niet kunnen worden gehaald.

De wetgeving is glashelder over de verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten en scholen. Schoolgebonden middelen vallen onder de zeggenschap van de scholen, gemeenten hebben zeggenschap over gemeenteggebonden middelen en het LBK is voor de staatssecretaris een instrument om doelstellingen te formuleren waaraan zowel gemeenten als scholen gebonden zijn en waarover zij ieder op eigen wijze verantwoording moeten afleggen en ook aanspreekbaar op zijn. Is het convenant met de G4, waarin is opgenomen dat «de stad» de zeggenschap heeft over de inzet van schoolgebonden middelen, niet in strijd met de wet? Ook is het niet juist dat het LBK stelt dat scholen verantwoording schuldig zijn aan gemeenten. Zij moeten op overeenstemming gericht overleg met de gemeente voeren, maar zijn voor het overige slechts verantwoording schuldig aan de bewindslieden van OCW. Overigens signaleert de VNG terecht dat scholen vaak niet weten hoeveel achterstandsmiddelen zij krijgen, omdat het bedrag dat zij ontvangen, niet is uitgesplitst. Wil de staatssecretaris alle scholen inzicht te verschaffen in de budgetten die zij voor diverse beleidsvelden ontvangen en wil zij ze ruimte geven voor een effectieve besteding daarvan? Indien praktisch uitvoerbaar zou het – op weg naar lumpsumfinanciering – goed zijn om achterstandsmiddelen in geld uit te keren in plaats van in fre's. De besteding van extra middelen voor achterstandsbeleid moet goed worden verantwoord. De inspectie kan hierop toezien in het kader van het integraal schooltoezicht, maar ook kan scholen worden gevraagd om in de schoolgids expliciet aan te geven wat aan achterstandsbeleid wordt gedaan. Een handvat voor goede controle kan worden gecreëerd door de instap- en eindtoets verplicht te stellen. Daarnaast kan een verantwoording van gebruikte leermiddelen worden gevraagd. Scholen moeten namelijk meer worden gestimuleerd om gebruik te maken van leermiddelen die zich in de praktijk al hebben bewezen.

Van de leerlingen met achterstanden is 50% allochtoon en 50% autochtoon. Omdat allochtonen een relatief kleine groep vormen, is er onder die groep sprake van een verhoudingsgewijs groot probleem, maar dit betekent niet dat daardoor minder aandacht behoeft te worden gegeven aan de 50% autochtone kinderen met een achterstand. In dat verband is het bemoedigend dat de staatssecretaris aangeeft dat thans 93% van de gewichtenleerlingen wordt bereikt via het GOA.

Antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** zegt toe, de Kamer nader schriftelijk te informeren over eventueel niet beantwoorde specifieke vragen. Daarnaast wordt de Kamer, voorafgaand aan de behandeling van de thans bij de Raad van State voorliggende AMvB precies geïnformeerd over het meetbaar maken van doelstellingen. Ook de adviezen van de Onderwijsraad over de gewichtenregeling en van de commissie-Wijnen over leerstandaarden, leerlingvolgsystemen en kerndoelen zullen bouwstenen aandragen om het rendement van de investeringen in onderwijs beter meetbaar te maken. Zij bestrijdt de suggestie als zou echte meting pas in 2006 mogelijk worden door de introductie van het onderwijsnummer.

Uit de gewisselde stukken maakt de staatssecretaris op dat de Rekenkamer bij zijn onderzoek geïnformeerd was over het LBK 2002–2006. Onderwijsorganisaties zijn hierover schriftelijk geraadpleegd. Onder andere naar aanleiding daarvan is het LBK al aangescherpt op het punt van het meten van resultaten. Nu al zijn vele gegevens over behaalde rendementen voorhanden, maar die worden veelal nog afzonderlijk gepresenteerd. Voor de behandeling van de AMvB zal hiervan een samenhangend overzicht worden verstrekt. Vraag is of het LBK zodanig kan worden aangescherpt dat resultaten zodanig meetbaar worden dat ze al tijdens de LBK-periode kunnen worden besproken. De staatssecretaris zegt toe te trachten het LBK in die richting aan te scherpen, voorzover dit binnen het wettelijk kader mogelijk is. Voor de behandeling van de AMvB zal in dat kader uiteen worden gezet wat de precieze meetbaarheid van de diverse programma's is.

Terecht besteedt de politiek thans specifieke aandacht aan het meetbaar maken van resultaten van beleid, in goede balans met handhaving en verantwoording en in de wetenschap dat onderwijs gaat over mensen, waartussen van nature altijd verschillen zullen bestaan. Het indringende rapport van de Rekenkamer is een steun in de rug in het streven om beleid preciezer te maken. Door een helaas wat onzorgvuldige formulering van een conclusie in het rapport is veel onnodige commotie rond het onderzoek ontstaan. In plaats van de conclusie dat in de afgelopen 20 jaar geen blijvende beleidsresultaten zijn geboekt, had moeten worden geformuleerd dat in die tijd geen méétbare resultaten zijn geboekt. Het gaat er nu om de conclusies uit het rapport van de Rekenkamer te verwerken in het GOA-model, dat in diverse onderzoeken tot nu toe steeds naar voren is gekomen als zeer evenwichtig, omdat daarin scholen, gemeenten en overheid in samenhang ieder hun specifieke bijdrage leveren, hun eigen verantwoordelijkheid dragen en daarop ook aanspreekbaar zijn. Bij het rapport van de Rekenkamer kan verder nog worden aangetekend dat in de loop der jaren de achterstandspopulatie niet constant is gebleven, waardoor het onderwijs voor steeds nieuwe uitdagingen werd gesteld.

De rol van de overheid bij de aanpak van onderwijsachterstanden beperkt zich beslist niet tot het dragen van systeemverantwoordelijkheid. Zij stelt instrumenten beschikbaar, is belast met monitoring, toetsing, deskundigheidsbevordering enz. enz. Net als gemeenten zijn ook scholen op hun verantwoordelijkheid aanspreekbaar. Zij zijn immers wettelijk verplicht om inzage te geven in de besteding van middelen. De inspectie ziet toe hoe invulling wordt gegeven aan het GOA. Zo vormen IST- en RST-gegevens de basis voor het OK-beleid. Opmerkingen van de commissie over de rol

van de inspectie in het GOA neemt de staatssecretaris zeer ter harte. In het nog in te dienen wetsvoorstel inzake onderwijstoezicht wordt de inspectie opgedragen tot in de school de algemene kwaliteit van het onderwijs te controleren en scholen die niet goed presteren, verbetertrajecten aan te bieden. Sancties komen pas daarna in beeld. Bij inspectie wordt ook gezien of scholen methoden gebruiken die hun effectiviteit al in de praktijk hebben bewezen.

De staatssecretaris signaleert dat in de sector onderwijs ontzettend veel wordt getoetst en getest. Meetbaarheid is gebaat bij het gelijksoortiger maken ervan en bij bundeling van de uitkomsten ervan, maar daarbij mag nooit het doel van de toets uit het oog worden verloren. Zo wordt soms de vordering van de leerling getoetst, soms wat de leerkracht toevoegt en soms wat de inbreng van de school is. Bij het meetbaar maken van resultaten dient dan ook vooraf duidelijk te zijn wat precies wordt getoetst. Bovendien moet bij de beoordeling van de resultaten worden meegewogen dat het in scholen niet alleen gaat om het behalen van leerprestaties en dat ook andere actoren (jeugdbeleid, ouders) moeten bijdragen aan het wegwerken van achterstanden.

De ministeries van OCW en van VWS dragen beide verantwoordelijkheid voor de ontwikkeling van VVE en zijn het erover eens dat dit beleidsveld in het GOA moet worden opgenomen, waarbij ontwikkelingen heel precies worden gemeten. Terecht is de wens geuit om in de VVE niet alleen kwantitatief maar vooral ook kwalitatief te meten. Hierbij mag echter niet uit het oog worden verloren dat nog slechts zeer kort geleden de grote vraag was hoe kinderen überhaupt met VVE zouden kunnen worden bereikt en dat hieraan pas sinds januari 2001 een echt grote impuls kon worden gegeven. Derhalve wordt thans nog primair het bereik gemeten, maar is er zeker ook aandacht voor kwaliteitsmeting. Bij kinderen die in de VVE instromen, wordt in dat kader een nulmeting verricht. In de toelichting op de AMvB zal nader worden aangegeven hoe in de VVE kwaliteitsmeting vorm kan krijgen.

Uitgaande van de thans vigerende wetgeving dient het LBK 2002–2006 om gemeenten en scholen zekerheid te bieden over de voor die periode te verwachten beleidslijn. Dit betekent echter beslist niet dat tussentijds niets kan veranderen. Binnen daaraan verbonden voorwaarden, hebben gemeenten ruimte om beleid te voeren op basis van de resultaten van het op overeenstemming gericht overleg met scholen. Ook de Kamer heeft ruimte om, via wetswijziging, beleid aan te passen naar aanleiding van de resultaten van diverse nog te ontvangen adviezen.

Taalontwikkeling en rekenen zijn zonder twijfel zeer belangrijke indicatoren voor succes in het onderwijs. Omdat het LBK zich niet zozeer richt op onderwijsinhoudelijke processen binnen scholen, maar meer ook op de vraagstukken waarmee gemeenten worden geconfronteerd, ligt daarin de nadruk op taal. Daarnaast geeft het LBK mede op aandrang van terzake deskundigen een bijzondere plaats aan de ontwikkeling van sociale competentie, aan inburgering. De operationalisering ervan begint thans steeds meer vorm te krijgen en ook is opdracht gegeven om dit uit te werken als onderdeel van de GOA-monitor. Ook zal de uitwerking hiervan worden voorgelegd aan de commissie-Wijnen. Eind maart 2001 zal de NIZW het begrip sociale competentie nader definiëren. Expertmeetings hierover zijn al gehouden en ook komt een bronnenboek met voorbeelden beschikbaar. Op die manier kan dit kerndoel zodanig worden uitgewerkt dat het in het nieuwe LBK kan worden opgenomen. Overigens waarschuwt de staatssecretaris ervoor dat een maatschappelijk belangrijk doel als de ontwikkeling van sociale competentie niet ondergeschikt moet worden gemaakt aan de bijzondere aandacht die nu in het beleid wordt gegeven aan «meten is weten».

Onder invloed van het OK-beleid, dat gemeenten, scholen en inspectie stimuleert tot nauwe samenwerking, worden gemeenten steeds enthousiaster om hun steentje bij te dragen aan het wegwerken van achter-

standen in het onderwijs, zowel bij witte als allochtone kinderen. De doelstelling van het OK-beleid wordt echter bedreigd doordat steeds meer gemeenten steeds meer scholen aan deze succesformule willen laten meedoen. Daardoor wordt het moeilijker om precies te meten waardoor scholen met eenzelfde bekostiging en eenzelfde type leerlingen toch heel verschillende resultaten boeken en wat er nodig is om dat te veranderen. In de G4 begint dit meetresultaat nu zichtbaar te worden. De staatssecretaris zegt toe, die resultaten en ook overige vraagstukken die thans in het OK-beleid aan de orde zijn, in een aparte brief nader uiteen te zetten.

Mede aan de hand van richtlijnen die zijn aangereikt door de inspectie, wordt met de G4 en G21/100 000+ overlegd over deelname van scholen aan het OK-beleid, ervan uitgaande dat ook voor de derde tranche ervan voldoende financiële middelen beschikbaar zullen zijn.

In een brief aan de gemeenten is duidelijk uiteengezet welke regels gelden bij de verantwoording van de rechtmatige en doelmatige besteding van middelen. In dit verband zijn diverse modellen ontwikkeld. De staatssecretaris zegt toe, voor scholen inzichtelijker te maken welke gewichten-middelen zij precies ontvangen. Het gaat haar voorsnog echter te ver om deze middelen niet meer uit te keren in de vorm van fre's, maar in geld. Wel wil zij de implicaties ervan overwegen.

Aangezien dit onderwerp nog op vele andere momenten uitvoerig aan de orde kan komen en mede gezien de uitkomsten van het rondetafelgesprek over dit onderwerp, acht de staatssecretaris het thans niet opportuun in het LBK indicatoren terzake van spreidingsbeleid op te nemen. Over OALT zal nog een aparte rapportage van de Rekenkamer verschijnen. Ten slotte geeft de staatssecretaris aan samen met de minister de wens te delen om onderwijs aan achterstandskinderen op te nemen in het reguliere opleidingscurriculum. Terzake worden pilots gestart.

Nadere gedachtewisseling

Mevrouw **Lambrechts** dringt erop aan alle betrokken partijen te door-dringen van het grote belang van een open en eerlijke toetsing van scholen. Hoe wordt voorkomen dat gemeenten bij de vormgeving van het achterstandsbeleid ieder voor zich opnieuw het wiel trachten uit te vinden? Dat kan toch beter landelijk? In het LBK zou beter tot uitdrukking moeten worden gebracht dat de overheid meer draagt dan alleen systeemverantwoordelijkheid. Ten slotte dringt zij erop aan nog in deze kabinetsperiode de inhoudelijke discussie over gewichtenregelingen en leerstandaarden af te ronden.

Mevrouw **Barth** wijst erop dat een meerderheid van de Kamer zich heeft uitgesproken tegen onderbrenging van de VVE in het GOA. Verder bepleit zij om in het LBK naast taalontwikkeling ook rekenen en kennis van de wereld op te nemen. Wil de staatssecretaris in de AMvB expliciet verwoorden dat scholen ook die doelen moeten halen? Daarnaast moet eventuele opneming van het begrip «sociale competentie» in het LBK in juiste verhouding staan tot overige cognitieve doelen. Wil zij verder voorzien in een instrument dat kan worden ingezet als scholen er niet in slagen afspraken te maken in het op overeenstemming gericht overleg of als scholen weigeren inzicht te geven in de besteding van middelen?

Mevrouw **Ross-van Dorp** benadrukt de eindverantwoordelijkheid van de overheid voor de rechtmatige en doelmatige besteding van middelen door gemeenten en scholen. Op dit punt dient het LBK «VBTB-proof» te worden gemaakt. Scholen en gemeenten moeten in dat kader aan een scherpe, maar realistische maat worden gemeten en ook moeten voorwaarden worden geschapen om aan eisen te kunnen voldoen. Wordt met de 25%-reductie van taalachterstand in 2002 begonnen met leerlingen uit groep 4? Zij geeft aan zich niet zonder meer te committeren aan opneming van het begrip «sociale competentie» in het LBK. Naast de meetbaarheid ervan moet er dan ook duidelijkheid zijn over de vrijheden die

scholen zich in dezen moeten kunnen permitteren binnen de huidige wet- en regelgeving. Betekent onderbrenging van de VVE in het GOA dat ook peuterspeelzaalfaciliteiten, leidsters en dergelijke op de OCW-begroting drukken? Die mogelijke consequentie wijst zij af.

De heer **Rabbae** vindt het teleurstellend uit de nu voorliggende stukken te moeten opmaken dat met halvering van schooluitval een periode van tien jaar gemoeid zal zijn. Nederland moet die Europese doelstelling toch sneller kunnen verwezenlijken? Ook vindt hij het teleurstellend dat niet nu al alle achterstandscholen bij het beleid kunnen worden betrokken. Waarom is een subsidieaanvraag van KEA om een website te openen met relevante informatie voor achterstandscholen afgewezen?

De heer **Slob** vindt dat de operationele invulling van «sociale competentie» beschikbaar moet zijn voor de vaststelling van het LBK, dat op zich zeker zal moeten worden aangescherpt.

De heer **Cornielje** eist aanscherping van het nu voorliggende LBK. Zo zou er in het belang van meetbaarheid een verplichting tot toetsing in moeten worden opgenomen. In dat licht vindt hij het verontrustend dat de AMvB reeds aan de Raad van State is voorgelegd. Mocht het LBK niet voldoende aangescherpt blijken te zijn, dan zal om wettelijke behandeling ervan worden verzocht. Mocht het begrip «sociale competentie» niet tijdig geoperationaliseerd kunnen worden, dan moet het niet in het LBK worden opgenomen. Ook moet het mogelijk zijn het LBK gedurende de looptijd bij te stellen.

De **staatssecretaris** geeft aan dat in de brief voorafgaand aan de behandeling van de AMvB duidelijk onderscheid zal worden gemaakt tussen doelen en de wijze waarop die meetbaar kunnen worden gemaakt. In dat kader onderschrijft zij de noodzaak van toetsing gedurende de gehele onderwijscarrière van een leerling. Ook is zij het ermee eens dat alle betrokken partijen moeten kunnen beschikken over transparante gegevens. Het recent ingestelde Landelijk overleg onderwijskansen buigt zich over mogelijkheden om te voorkomen dat gemeenten los van elkaar beleid ontwikkelen. In bovenbedoelde brief zal ook worden ingegaan op de wens om ook rekenen en kennis van de samenleving in het LBK op te nemen. Zij wil zich inspannen om het begrip «sociale competentie» nog voor 1 augustus 2002 geoperationaliseerd te krijgen, maar geeft aan zich er niet tegen te verzetten als de Kamer te zijner tijd mocht oordelen dat het nog onvoldoende is om het als zodanig in het LBK op te nemen. Wel zal dan een voorstel worden gedaan om dit doel op een andere wijze inhoudelijk in het LBK te vertalen. Immers, in de commissie bestaat inhoudelijke overeenstemming over de wenselijkheid ervan. Mede omdat de huidige VVE-regelgeving door gemeenten als te stringent wordt ervaren, is ervoor gekozen dit onder te brengen in het GOA.

De voorzitter van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
Van der Hoeven

De voorzitter van de vaste commissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
Essers

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Van Walsem

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
Coenen